

СДРУЖЕНИЕ

ПОТОМЦИ НА БЕЖАНЦИ И ПРЕСЕЛНИЦИ ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА РС МАКЕДОНИЯ
И ПРИЯТЕЛИ

ул. „Княз Александър I“ № 16, вх. Б, ап. 2, София 1000, България

OFFICE@POTOMCI.ORG

+359 878 651 865; +359 888 811 153

София, 1 юли 2025 г.

ДО: ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ПО
ВЪНШНИ РАБОТИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ
ПАРЛАМЕНТ ДЕЙВИД МАКАЛИСТЪР

КОПИЕ ДО:

КАЯ КАЛАС, ЗАМЕСТНИК-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ, ВЪРХОВЕН
ПРЕДСТАВИТЕЛ ПО ВЪПРОСИТЕ НА
ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И ПОЛИТИКАТА НА
СИГУРНОСТ

ВСИЧКИ ЕВРОДЕПУТАТИ

ОФИЦИАЛНО ЗАПИТВАНЕ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА ПО ВЪНШНИ
РАБОТИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ ОТНОСНО ФОРМУЛИРОВКИ В
ДОКЛАДА ЗА НАПРЕДЪКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЯ

УВАЖАЕМИ Г-Н МАКАЛИСТЪР,

На 24 юни 2025 г. Комисията по външни работи на Европейския парламент (AFET) прие доклад за напредъка на Република Северна Македония по пътя ѝ към членство в Европейския съюз. Докладът констатира необходимостта от продължаване на реформите, включително във връзка с борбата с корупцията, и изпълнение на поетите ангажименти. В настоящия доклад се съдържат формулировки относно „македонска идентичност“ и „македонски език“, които отсъстват в предходните доклади на Европейския парламент и в

становищата на Европейската комисия. На основание чл. 41 от Хартата на основните права на ЕС, чл. 11, ал. 4 от Договора за Европейския съюз, чл. 227 от Договора за функционирането на ЕС и Кодекса за добро административно поведение на Европейския парламент и чл. 209 и сл. от Вътрешния правилник на Европейския парламент, настояваме за писмен отговор от Вас в качеството Ви на председател на Комисията по външни работи, на следните въпроси:

1. Тъй като в становищата на Европейската комисия от 2023 и 2024 г. за Република Северна Македония липсват формулировки, отнасящи се до „македонска идентичност“ и „македонски език“, поставяме въпроса какво налага включването на тези категории в доклада на Европейския парламент от 2025 г. по същата тема и какво е тяхното значение и връзка с оценката за напредъка на страната?

2. Съществува ли друг акт на Европейския парламент, с който се признават или споменават каквито и да са идентичности? Ако съществуват такива документи, кое е наложило това споменаване/признаване и какви са юридическите последици от такова споменаване в официален документ на ЕП?

3. В съвременната научна литература се разглеждат няколко различни основни видове идентичности:

- лична (индивидуална) идентичност
- социална идентичност
- културна идентичност
- национална идентичност
- етническа идентичност
- политическа идентичност
- религиозна идентичност
- регионална и локална идентичност
- често пъти когато се прилага насилие, могат да съществуват скрити, преходни или множествени идентичности

В модерната наука идентичността се възприема като конструкция, а не като фиксирана същност – тя е динамична, многостепенна, контекстуална и може да бъде множествена. Тъй като Република Северна Македония заема около 37% от географската област Македония, а останалите 63% се намират в Гърция, България и Албания, то македонската идентичност може да се отнася до чувство за принадлежност към конкретния географски регион и попада в пресечната точка между регионалната, политическата, националната, етническата и др. идентичности. В този контекст формулировката „македонска идентичност“, ако не е точно дефинирана, може да бъде обект на многозначно тълкуване и да предизвика дипломатически или междуобщностни напрежения.

Какъв вид „македонска идентичност“ е имала предвид Комисията при включването ѝ в доклада? Защо не е посочено дали става дума за национална, регионална или друга идентичност?

4. Защо, след като в доклада за 2025 г. за напредъка на Република Северна Македония се съдържат формулировки, признаващи „македонската идентичност“, в същия документ не се споменават или признават идентичностите на останалите етнически общности, живеещи в тази държава? Този въпрос е особено актуален по отношение на представителите на българската общност, чието конституционно признаване е поставено като условие от Европейския съюз за започване на преговори за членство на Република Северна Македония. Считате ли, че подобна избирателност в подхода към идентичностните категории е в съответствие с принципите за равнопоставеност, недискриминация и обективност, заложили в правото на ЕС?

5. С оглед на сложния и многостепенен характер на понятието „идентичност“, дали Комисията по външни работи на Европейския парламент при подготовката на доклада за 2025 г. за напредъка на Република Северна Македония се е консултирала с утвърдени специалисти в областта на идентичността и междудисциплинарни изследвания, и ако да – кои са те?

6. С оглед на сложната историческа еволюция на понятието „македонски език“ и неговата кодификация едва през 1945 г., следвани от опити за налагане чрез външна пропаганда, бихме искали да знаем: С кои лингвисти и специалисти по езикова политика се е консултирала Комисията при формулиране на тази част от доклада?

Мотивите ни да поставим този въпрос са приложени в отделно историческо резюме.

Вашите отговори ще бъдат от огромно значение при бъдещото разглеждане в ЕП на доклада за 2025 г. за напредъка на Република Северна Македония, защото всяка формулировка, отнасяща се до идентичностни характеристики, следва да бъде ясно дефинирана, научно аргументирана и юридически обоснована, особено когато:

- има последици върху междудържавни отношения, рефлектиращи върху сигурността и стабилността на Европа;
- засяга самосъзнанието на други общности;
- е в разрез с принципите на обективност, безпристрастност и фактическа точност в докладите на Европейския парламент.

Неясната или неправилна употреба на идентичностни категории може да бъде изтълкувана като заемане на политическа страна в чувствителни регионални въпроси, което не е в съответствие с ролята на Европейския парламент като посредник и гарант на балансиран диалог.

Като граждани на Република България, ще изискаме от всички български представители в Европейския парламент да следят отблизо процеса по разглеждане на настоящото официално запитване.

С уважение,

СЪПРЕДСЕДАТЕЛИ:

проф. д.н.
Трендафил Митев

доц. д.н. Спас
Ташев

Илия Стояновски

СЕКРЕТАР:

Димитър М.
Димитров

Настоящото запитване се подкрепя и от Нова политическа емиграция на македонските българи, представлявана от Благой Шаторов и Горан Серафимов.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Факти, свързани с понятието „македонски език“

Терминът „македонски език“ започва да се използва през втората половина на 19 век в рамките на сръбската национална стратегия за влияние в региона, като част от резервен вариант, развит в доктрината на македонизма. До края на 1944 г. такъв писмен език не съществува, а местните възрожденци разглеждат родните си диалекти като български. В същото време местните културни дейци и революционерите в своята легална и нелегална дейност използват книжовния български език.

За първи път „македонски език“ е кодифициран през 1945 г., като азбуката му, представляваща модифициран вариант на сръбската, е приета на 3 май 1945 г., а на 7 юни, е утвърден и правописът. Прилагаме първа страница от протокола на езиковата комисия, в който е записано, че „днешната историческа конференция е единствена по своето значение, защото за първи път в историята на нашия народ се постави въпроса за македонска азбука и за македонски културен, литературен език“. Фотокопие от този протокол е публикувано за първи път от северномакедонския учен Стоян Ристевски през 2000 г. и той нарича случилото се „създаване на съвременния македонски литературен език“.

През периода до 1948 г. Югославия по линия на комунистическата пропаганда изпраща свои емисари в районите на географската област Македония, намиращи се в Гърция, България и Албания, които да се опитат да наложат въвеждането в употреба на този нов писмен език. Въпреки това, въпросният езиков проект не намира подкрепа сред населението и след 1948 г. е отхвърлен. За известен период в Гърция и Албания се използват местните диалекти, изписвани с българска азбука, а в България се възстановява употребата само на книжовния български език.

Съществуващото легално и нелегално македонско освободително движение след 1944 г. никога не приема „македонския език“, а го разглежда като форма на сърбизация на местното българско население.

С оглед на тези факти, за които има изобилие от документи, е очевидно, че категорията „македонски език“ се отнася само за Република Северна Македония и няма нищо общо с останалите части на географската област Македония. В същото време чрез използване само на определението „македонски“, волно или неволно, се прави асоциация и с останалите части на географската област Македония в Гърция, България и Албания, с което се създават предпоставки за подклаждане на политически претенции и напрежения, особено в контекста на външни влияния от Белград, Москва и определени кръгове в Скопие.

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕЖКИ

од конференциите на филолошката комисија за установање на македонската азбука и македонскиот литературен јазик, одржани во време од 27 ноември до 3 декември 1944 година, во салата на Градскиот одбор во Скопје.

Првата конференција ја отвори повереникот за просветата на АСНОМ Блажко Поп-Данов, во присуство на следните филолози: македонскиот поет Венко Марковски, учителите по словенските јазици Ристо Проданов, Ристо Зографов, д-р Ѓорѓе Поптрајанов, Даре Ѓамбас, Васил Илиев, д-р Михаил Петришевски, д-р Круме Тошев, Мирко Павлов, Ѓорѓе Киселинов, Благо Колевски и д-р Милка Балванлиева.

Отворајќи конференцијата, повереникот на просветата Блажко Поп-Данов рече:

-Драги другари, ја отворам денешнава историска конференција, која е единствена по своето значење, оти за прв пат во историјата на нашиот народ се постави прашањето за македонска азбука и за македонски културен, литературен јазик. Нашиот народ, през долго вековното робство, не бил третиран како народ и тоа само со намерение да биде плачкан од балканските империалистички и други клики, со намерение да биде експлоатиран од едни, други и трети и, на крајот на крајноштата, неговото живо народно тело да биде раскинато на три части, на три дела, за да може отија што се паѓале околу него по лесно да биде експлоатиран. Во тај тенденција не се позволяваше на македонскиот народ да се нарече со своето име македонски народ. Тој беше или бугарин, или србин или грк, а никako тоа што навистина беше: македонец. На македонскиот народ не му се даваше да има своја писменост, не му се даваше да има своји книги, не му се позволяваше дури да има еден лист за културни нужди. Културата, просветата и воспитанието на нашиот македонски народ беше во рацете на балканските империалистички клики и нашата интелигенција имаше да служи на едни или други империалистички клики. Но благодарение на Комунистичката партија, која во денешната тигантска борба прва подигна знамето за борба против окупаторите и за слобода на сите поробени народи, па така и за слободата на македонскиот народ, благодарение на војските на далеконвидниот наш омилан маршал Тито и специјално благодарение на нашата младе

Прва страница от протокола на езиковата комисија за создавањето на македонската азбука и македонскиот книжовен јазик.